

Dags att begränsa privata sektorns expansion

Eva Björklund

Kubas regering har på senare tid kritiserat privata sektorn för att med olagliga metoder samla på sig stora förmögenheter. Och visat att det ska stoppas. De ekonomiska klyftorna mellan rika och fattiga har ökat på senare år, och detta vill regeringen få bukt med. En rad förslag på nya begränsningar gick i början av året ut på remiss till centrala och lokala organ och folkrörelserna. Till exempel ska ett hushåll inte få inneha flera näringstillstånd. Många stora privata restauranger arbetar idag med flera näringstillstånd utställda på olika familjemedlemmar, för att kunna ta emot fler än tillståndets maximalt 50 gäster.

På den ekonomiska fronten prioriteras också att förena landets två valutor – till en enda. Arbetet för detta har pågått i flera år för och det är ett nödvändigt steg för att kunna bygga en stark och hållbar ekonomi.

Kuba gick mot chockterapiströmmen

När Sovjetunionen föll samman och Warszawapaktsländerna anslöt sig till USAs Kubablockad, drabbades Kuba av en oerhörd ekonomisk kris, folk svalt inte, men gick ner mycket i vikt, och led, men Kuba tog sig igenom krisen med satsning på organiskt jordbruk, förnybar energi, cyklar, hästskjutsar, långtradarbussar och internationell turism.

De internationella ekonomerna, även några svenska ”vänsterekonomer” erbjöd sina tjänster (SIDA betalade) för att övertyga kubanerna om att övergång till marknadsekonomi var det enda möjliga. Vissa öppningar kom succesivt efter nationella rådslag, framför allt för privata småföretag inom servicesektorn, som växte med turismen, och inom jordbruket. Trots USAs utsvältningsblockad, som fortfarande lägger hämsko på utvecklingen, kan seriösa internationella ekonomer erkänna att den kubanska modellen för att ta sig ur krisen varit mycket mer framgångsrik för folkets välbefinnande än den chockterapi som påtvingades Latinamerika och Östereuropa, med flera fattiga länder.

En av dessa forskare som positivt uppmärksammat Kubas ekonomiska modell är Emily Morris på Interamerikanska Utvecklingsbanken, även professor på Londons University College. Hon har givit ut rapporter

om ”Det oväntade Kuba” eller ”Kubas väg”. Se artikel ”Hur är det med Kubas ekonomi?” på www.svensk-kubanska.se.

Ideologins avgörande betydelse

Emily Morris forskning pekar på ideologins avgörande betydelse för att möta krisen. I Kuba fanns ett utvecklat system för folkmakt för diskussion och beslut om gemensamma angelägenheter. Tilliten till ledningen, och framför allt Fidel Castro när försäkrade att med enhet, uppoffringar och solidaritet skulle de kunna ta sig igenom en ”Specialperiod i fredstid” (ett militärt begrepp), mobiliserade folk till gemensamma ansträngningar.

Förändringar genomfördes först efter massiva rådslag runt om i landet, i alla kvarter, alla arbetsplatser, alla folkrörelser, debatter och förslag dokumenterades. 1994 genomfördes under 45 dagar fler än 80000 ”arbetarparlament” och fler än 3400 rådslag bland småbönder och lantarbetare. En del av förändringarna som regeringen föreslagit, till exempel inkomstskatt, avvisades. De drogs därmed tillbaka. Under hela rådslagningsprocessen spelade fackföreningarna en nyckelroll för att dämpa utgiftsminskningarna och minskningen av antalet offentligtanställda.

Detta gav förändringarna legitimitet

Emily Morris menar, utan att dölja svårigheterna, att Kuba utformat en pilotmodell som visar att staten på ett kontrollerat sätt kan införa marknadsmekanismer med socialt ansvarstagande och uppnå bättre resultat, såväl socialt som ekonomiskt. Något som hon anser att ”omvärlden borde erkänna”.

I dagens plutokratiska värld, där mediemakten länge ensidigt drivit på den nyliberala globaliseringen är det ganska självklart att Emily Morris forskningsresultat inte beaktas av vare sig politiker eller allmänhet.

Källor: Tidskriften Kuba 1990-2018, Cuba Central Team 180223, Cubainformacion 180409.

Forts från sid 10